

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระนคร

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียน.....

หมู่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

วันที่ให้ข้อมูล : วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2551

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการ
ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้เกี่ยวกับ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านทุกข้อ

1. ปัจจุบันอายุ

.....ปี

2. เพศ

() ชาย

() หญิง

3. การศึกษาสูงสุด

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

() ปริญญาโท หรือเทียบเท่า

() ปริญญาเอก หรือเทียบเท่า

4. ตำแหน่ง หรือ หน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบในปัจจุบัน

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() รองผู้บริหารสถานศึกษา

() ครู

() บุคลากรทางการศึกษา

() อื่น ๆ โปรดระบุ

5. วิชา หรือ ผลงานที่มีความถนัด

.....

6. ท่านทราบเกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยหรือไม่

6.1 () ไม่ทราบ

6.2 () ทราบ (ระบุ) เรื่อง

.....

7. ท่านทราบเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ หรือไม่

7.1 () ไม่ทราบ

7.2 () ทราบ (ระบุ) เรื่อง

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โจทย์งานวิจัย : หากสถานศึกษาจะจัดการความรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย “การเหยียบเหล็กแดง” วัดหนองหญ้าาง ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง จ.อุทัยธานี) ซึ่งเป็นการรักษาอาการของโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต และอาการปวดเมื่อยตามเนื้อตัว โดยหลวงพ่อดมัย อาภากรโร จะต้องทำอย่างไร เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา มีทั้งพระ ชรภวาส ให้ความสนใจรับการถ่ายทอดภูมิปัญญาการเหยียบเหล็กแดง แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร หากจะถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวโดยสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำเป็นจะต้องทราบข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการจัดการความรู้ รวมถึงปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย “การเหยียบเหล็กแดง” (โจทย์งานวิจัยนี้สามารถใช้ได้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ควรมีการสืบทอดต่อไป)

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ สะท้อนลักษณะของกระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานท่านคิดว่าแต่ละข้อความเป็นไปได้ในระดับใด ถ้าจะให้การจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ

ข้อความ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นไปได้				
	เป็นไปได้แน่นอน	น่าจะเป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่น่าเป็นไปได้	เป็นไปไม่ได้แน่นอน
	5	4	3	2	1
กระบวนการจัดการความรู้					
การระบุความรู้					
1. โรงเรียนมีบุคลากรที่สนใจการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. โรงเรียนมีการระบุเรื่อง หรือ สาขาของภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หัตถกรรม แพทย์แผนไทย ฯลฯ
3. โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อเป้าหมาย ของโรงเรียน และชุมชน
4. โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน
การค้นหาความรู้					
5. บุคลากรของโรงเรียนมีการค้นหาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเอกสาร
6. บุคลากรของโรงเรียนมีการค้นหาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน / ท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นไปได้				
	เป็นไปได้แน่นอน	น่าจะเป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่่าเป็นไปได้	เป็นไปได้แน่นอน
	5	4	3	2	1
7. โรงเรียนมีการรวบรวมบุคลากร เป็นคณะทำงานที่สนใจ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. โรงเรียนมีคณะทำงานศึกษา ค้นคว้า เรียบเรียง และ ตรวจสอบองค์ความรู้ รวมทั้งวิธีปฏิบัติ เป็นแนวทาง ฉบับร่าง การวางแผนพัฒนาความรู้
9. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น
10. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ปราชญ์ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้
11. โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วม กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้
12. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนในชุมชนทั่วไป เข้าร่วม กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้
13. โรงเรียนจัดให้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิธี ปฏิบัติในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นหา องค์ความรู้จากบุคคลหลายฝ่าย
14. โรงเรียนจัดให้มีสถานที่ หรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ เพื่อ กำหนดแนวทางในการสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นไปได้				
	เป็นไปได้แน่นอน	น่าจะเป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่น่าเป็นไปได้	เป็นไปไม่ได้แน่นอน
	5	4	3	2	1
15. โรงเรียนส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้น ให้นักลกรนำความรู้ที่อยู่ในตัวออกมาเป็นความรู้ในรูปสิ่งพิมพ์ เอกสาร
การสกัดความรู้					
16. มีบุคลากรในโรงเรียน สามารถอ่านและสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ฯลฯ ได้
17. มีบุคลากรในโรงเรียน สามารถถอดองค์ความรู้ จากผู้ปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
18. มีบุคลากรในโรงเรียน สามารถสรุปองค์ความรู้และจัดทำรายงาน ที่ได้จากการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ฯลฯ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
19. มีบุคลากรในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และวิธีแก้ปัญหของการปฏิบัติงานประจำ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดทำรายงาน
การจัดเก็บความรู้					
20. โรงเรียนมีการรวบรวมเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์
21. โรงเรียนมีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นลงไว้ในรูปแบบอื่น เช่น ซีดีรอม เว็บไซต์ เป็นต้น

ข้อความ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นไปได้				
	เป็นไปได้แน่นอน	น่าจะเป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่น่าเป็นไปได้	เป็นไปได้แน่นอน
	5	4	3	2	1
22. โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และรับผิดชอบประจำเกี่ยวกับการการจัดเก็บข้อมูลความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
23. โรงเรียนมีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ที่เป็น ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ ในการใช้งานเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
การกระจายและแบ่งปันความรู้					
24. โรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ แผนพับ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่สถานศึกษาอื่น และหน่วยงานภายนอก
25. บุคลากรในโรงเรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน
26. โรงเรียนจัดทำเว็บไซต์ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน
27. โรงเรียนมีระบบการป้องกันความสูญเสียของข้อมูล และมีการกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลของสมาชิก และบุคคลภายนอก
28. บุคลากรในโรงเรียนไปร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ตลาดนัดความรู้

ข้อความ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้				
	เป็นไปได้แน่นอน	น่าจะเป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่น่าเป็นไปได้	เป็นไปได้แน่นอน
	5	4	3	2	1
การใช้ความรู้					
29. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
30. โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการเข้ากับหลักสูตรแกนกลาง
31. โรงเรียนมีการใช้องค์ความรู้สมัยใหม่ พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
การวัดความรู้					
32. โรงเรียนมีตัวชี้วัดความสำเร็จของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันการสร้าง
33. โรงเรียนมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ของกระบวนการจัดการความรู้ ที่บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันสร้าง
34. โรงเรียนมีระบบการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ด้านขอบเขต เป้าหมาย ของการใช้ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
35. โรงเรียนมีการประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
36. โรงเรียนมีการประเมินตนเองตามตัวชี้วัดของกระบวนการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงลักษณะของกระบวนการจัดการ
ความรู้อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3

คำชี้แจง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ : ข้อความต่อไปนี้ สะท้อนปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ท่านเห็นด้วยกับแต่ละข้อความระดับใด ถ้าจะให้การจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
1. ปัจจัยภาวะผู้นำ					
1. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระตุ้น หรือสร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกมีความสนใจองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาภูมิใจและภักดีต่อองค์กร
3. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความไว้วางใจในการทำงานกับผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเปิดเผยและจริงใจ
4. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรเพื่อการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ได้บังคับบัญชา
6. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
7. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
9. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าใจระบบการจัดการความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
10. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคคลและงบประมาณจากภายในและภายนอกโรงเรียนได้
11. โรงเรียนมีผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

คำชี้แจง ปัจจัยด้านพฤติกรรมองค์กร : ข้อความต่อไปนี้ สะท้อนปัจจัยด้านพฤติกรรมองค์กรที่ท่านเห็นด้วยกับแต่ละข้อความระดับใด ถ้าจะให้การจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
2. ปัจจัยพฤติกรรมองค์กร					
1. โรงเรียนมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการทำงาน
2. โรงเรียนมีการปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาความยุ่งยากในการทำงาน
3. โรงเรียนเน้นการเรียนรู้จากการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน
4. โรงเรียนเน้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อผลงานอย่างจริงจัง
5. โรงเรียนเน้นความเป็นเลิศในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน
6. โรงเรียนเน้นความผูกพันของบุคลากร เพื่อให้สิ่งทีทุกคนปรารถนาเกิดขึ้นกับอนาคตของโรงเรียน
7. บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันสร้างทัศนคติต่อวิสัยทัศน์สำหรับการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความผูกพัน และการทำงานอย่างอิสระ
8. บุคลากรในโรงเรียนมีการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างจริงใจ เปิดเผยไม่มีการปิดบังความรู้

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
9. บุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันสร้างการเรียนรู้เป็นทีม หรือคณะ ผ่านกระบวนการเสวนา การอภิปราย ร่วมกัน
10. บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันกำหนดเงื่อนไข กฎ กติกา ในการร่วมทีม หรือร่วมคณะทำงาน เช่น การกำหนด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ประโยชน์ ความรับผิดชอบ เป็นต้น
11. บุคลากรในโรงเรียนสามารถพิจารณาเห็น ความสัมพันธ์ของส่วนย่อยที่มีต่อองค์รวม และแต่ละ ส่วนมีผลกระทบซึ่งกันและกัน
12. บุคลากรในโรงเรียนสามารถแก้ปัญหาแบบไม่แยก ส่วนโดยมองการแก้ปัญหาทั้งระบบ เช่น โรงเรียน ประกอบด้วย คน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการจัดการ : ข้อความต่อไปนี้ สะท้อนปัจจัยด้านประสิทธิภาพการจัดการ ท่านเห็นด้วยกับแต่ละข้อความระดับใด ถ้าจะให้การจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
3. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการจัดการ					
1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณเพื่อการฟื้นฟู และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร เพื่อการศึกษา ค้นคว้าภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. โรงเรียนจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้มีกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดการความรู้ในโรงเรียน
4. โรงเรียนมีระบบการสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. โรงเรียนส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วน ร่วมในการวางแผนในการสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. โรงเรียนมีวิธีสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานด้าน การจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. โรงเรียนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ จัดการด้านเอกสาร การติดต่อสื่อสาร และการ ประชาสัมพันธ์

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
9. โรงเรียนส่งเสริมการใช้ ไอที ในการวัดผลและการประเมินผล
10. โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น
11. โรงเรียนมีระบบโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน

ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยพฤติกรรมองค์กร ปัจจัยประสิทธิภาพการจัดการ หรือ มีปัจจัยอื่น ๆ อีกหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4

**ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ในโรงเรียน
เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น**

- 1. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไร ต่อการจัดการความรู้ในโรงเรียนในช่วงเวลาที่ผ่าน
มาก่อนหน้านี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2. ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไร ต่อการจัดการความรู้ในโรงเรียนเกี่ยวกับภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1
ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย)
ได้แก่ หลวงพ่อสมัย (วัดหนองหญ้าาง)

วันที่ เดือน..... พ.ศ..... (ที่สัมภาษณ์)

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ฌาษา.....อายุ.....ปี
- 1.2 สถานที่เกิด บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
- 1.3 ศาสนา.....เชื้อชาติ.....
- 1.4 วุฒิการศึกษา.....
- 1.5 ตำแหน่ง.....ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
- 1.6 หน้าที่ที่รับผิดชอบ.....
- 1.7 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับแพทย์แผนไทย.....ปี.....เดือน

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติในการทำงานพอสังเขป

- 2.1 ประวัติการทำงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย อธิบาย.....

- 2.2 งานที่ทำเกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย มีอะไรบ้าง อธิบาย.....

- 2.3 ผลงานความสำเร็จที่ภาคภูมิใจของหลวงพ่อ.....

ตอนที่ 3 แนวคิดในการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

3.1 หลวงพ่อ คิดว่า ผู้นำ มีความสำคัญ และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของชุมชนหรือไม่ ถ้ามี
อย่างไรอธิบาย.....

3.2 หลวงพ่อคิดว่า พฤติกรรมในองค์กร (หมายถึง สภาพหรือลักษณะทางสภาวะอารมณ์
ของคนในชุมชน) จะต้องเป็นอย่างไรที่จะทำให้การปฏิบัติงานของคนในชุมชน.....

3.3 หลวงพ่อคิดว่า การบริหารจัดการในวัด เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การ
ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ การให้สวัสดิการ เป็นต้น มีความสำคัญมากน้อย
อย่างไร อธิบาย.....

3.4 หลวงพ่อมีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไร ในการให้ความรู้หรือถ่ายทอดความรู้
ให้กับลูกศิษย์ ในเรื่องต่อไปนี้

3.4.1 การค้นหา หรือการระบุความรู้ (ความรู้)

3.4.2 การสร้าง (ความรู้)

3.4.3 การสกัด หรือการสังเคราะห์ (ความรู้)

3.4.4 การจัดเก็บ (ความรู้).....

.....
.....
.....

3.4.5 การกระจาย หรือเผยแพร่ (ความรู้).....

.....
.....
.....

3.4.6 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

.....
.....
.....

3.4.7 การใช้ (ความรู้).....

.....
.....
.....

3.4.8 การจัดทำตัวชี้วัด (ความรู้).....

.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ในการให้การรักษ และถ่ายทอดความรู้แก่ลูกศิษย์เป็นวิทยาทาน

3.1 หลวงพ่อคิดว่า ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ประสบผลสำเร็จ

.....
.....
.....

3.5 หลวงพ่อคิดว่า ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยพฤติกรรมองค์กร และปัจจัยการบริหารจัดการ ปัจจัยอะไรน่าจะส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยประสบผลสำเร็จ

.....
.....
.....

3.6 หลวงพ่อคิดว่ามีปัจจัยอื่นอีกใหม่ที่น่าจะมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยประสบผลสำเร็จ

.....
.....
.....

3.7 หลวงพ่อคิดว่าปัจจัยกระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับการค้นหา การสร้าง การสกัด การจัดเก็บ การกระจาย การแลกเปลี่ยน การใช้ และการวัดความรู้ ปัจจัยตัวไหน น่าจะมีความสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้บังเกิดผลมากที่สุด

.....
.....
.....

3.8 รางวัลที่ได้รับจากความสำเร็จ หลวงพ่อคิดว่ามาจากตัวเอง หรือมาจากสิ่งอื่น

.....
.....
.....

3.9 หลวงพ่อคิดว่าทีม น่าจะทำให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่

.....
.....
.....

3.10 หลวงพ่อคิดว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 แนวคิดในการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

3.1 ท่านคิดว่า ผู้นำ มีความสำคัญ และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
อธิบาย.....

.....

3.2 ท่านคิดว่า พฤติกรรมในองค์กร (หมายถึง สภาพหรือลักษณะทางสภาวะอารมณ์ของ
คนในชุมชน) จะต้องเป็นอย่างไรที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติงานของคนในชุมชน

.....

3.3 ท่านคิดว่า การบริหารจัดการในวัด เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การส่งเสริม
สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ การให้สวัสดิการ เป็นต้น มีความสำคัญมากน้อยอย่างไร

อธิบาย.....

.....

3.4 ท่านมีกระบวนการเรียนรู้อย่างไร ? ในการได้รับความรู้หรือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก
หลวงพ่อด ในเรื่องต่อไปนี้

3.4.1 การค้นหา หรือการระบุความรู้ (ความรู้)

.....

3.4.2 การสร้าง (ความรู้)

.....

3.4.3 การสกัด หรือการสังเคราะห์ (ความรู้)

.....

.....

3.4.4 การจัดเก็บ (ความรู้).....
.....
.....

3.4.5 การกระจาย หรือเผยแพร่ (ความรู้)
.....
.....

3.4.6 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....
.....
.....

3.4.7 การใช้ (ความรู้)
.....
.....

3.4.8 การจัดทำตัวชี้วัด (ความรู้)
.....
.....

**ตอนที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของผลจากการใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ในการให้การ
รักษา และในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานหรือคนในชุมชน**

3.1 ท่านคิดว่า ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย
ประสบผลสำเร็จ
.....
.....

3.5 ท่านคิดว่า ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยพฤติกรรมองค์กร และปัจจัยการบริหารจัดการ ปัจจัยอะไรน่าจะส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยประสบความสำเร็จ.....

3.6 ท่านคิดว่ามีปัจจัยอื่นอีกใหม่ที่น่าจะมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยประสบความสำเร็จ.....

3.7 ท่านคิดว่าปัจจัยกระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับการค้นหา การสร้าง การสกัด การจัดเก็บ การกระจาย การแลกเปลี่ยน การใช้ และการวัดความรู้ ปัจจัยตัวไหน น่าจะมีความสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้บังเกิดผลมากที่สุด.....

3.8 รางวัล หรือคำชมเชย ที่หลวงพ่อดำได้รับ ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด.....

3.9 ท่านคิดว่าทีม หรือความร่วมมือของคนในชุมชน น่าจะทำให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร.....

3.10 ท่านคิดว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนสนับสนุนให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 3

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้แก่ นางจงรักษ์ เทศนา

วันที่ เดือน..... พ.ศ..... (ที่สัมภาษณ์)

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
- 1.2 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
- 1.3 ศาสนา.....เชื้อชาติ.....
- 1.4 วุฒิการศึกษา.....
- 1.5 ตำแหน่ง.....ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
- 1.6 หน้าที่รับผิดชอบ.....
- 1.7 ระยะเวลาในการทำงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น.....ปี
- 1.8 ความสามารถพิเศษ.....
- 1.9 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สนใจ.....

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติในการทำงานพอสังเขป

- 2.1 ประวัติในการทำงานตั้งแต่เริ่มรับราชการ อธิบาย.....
.....
.....
- 2.2 งานที่ทำเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอะไรบ้าง อธิบาย.....
.....
.....
- 2.3 ผลงานความสำเร็จที่ภาคภูมิใจของผู้ให้สัมภาษณ์ (อาจขอเป็นเอกสาร).....
.....
.....

ตอนที่ 3 แนวคิดในการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1 ท่านคิดว่าผู้บริหาร มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของท่านและสมาชิกในโรงเรียนหรือไม่? อย่างไร? อธิบาย.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าพฤติกรรมในองค์กรจะต้องเป็นอย่างไร? ที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเป็นไปด้วยดี.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการในโรงเรียนมีความสำคัญมากน้อยอย่างไร ที่จะทำให้การจัดการความรู้ในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ อธิบาย.....

.....

3.4 ท่านมีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไร ? ในการให้ความรู้หรือถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

3.4.1 การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เกิดจากนโยบายของโรงเรียน หรือเกิดจากแนวความคิดของอาจารย์เอง

.....

.....

3.4.2 อาจารย์ใช้แนวคิดอย่างไรในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้.....

.....

.....

3.4.3 อาจารย์ใช้วิธีการอย่างไรในการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้.....

.....

.....

.....

3.4.4 อาจารย์มีขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้หรือไม่

.....

.....

.....

3.4.5 อาจารย์มีเกณฑ์ และวิธีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่

.....

.....

.....

3.4.6 ผลงานที่สำเร็จ จากการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่อะไรบ้าง และจัดเก็บอยู่ในรูปแบบอะไร.....

.....

.....

.....

3.4.7 ผลงานที่สำเร็จได้รับการเผยแพร่โดยวิธีใด ให้กับใคร หน่วยงานใดบ้าง

.....

.....

.....

3.4.8 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีหรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ช่วยส่งเสริม หรือสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน
ประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่จะมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของเรา
ประสบความสำเร็จ.....

.....

.....

.....

3.3 รางวัลที่ได้รับจากความสำเร็จ ท่านคิดว่ามาจากตัวเอง หรือมาจากสิ่งอื่น

.....

.....

.....

3.4 ท่านคิดว่าทีม น่าจะทำให้กระบวนการจัดการความรู้ในโรงเรียน มีประสิทธิภาพมาก
ขึ้นหรือไม่.....

.....

.....

.....

3.5 ท่านคิดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนสนับสนุนช่วยให้กระบวนการจัดการความรู้ใน
โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือไม่? อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 4

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ได้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนอุทัยวิทยาคม เขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี
 วันที่เดือน.....พ.ศ. (ที่สัมภาษณ์)

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
- 1.2 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
- 1.3 ศาสนา.....เชื้อชาติ.....
- 1.4 วุฒิการศึกษา.....
- 1.5 ตำแหน่ง.....ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
- 1.6 หน้าที่ที่รับผิดชอบ.....
- 1.7 ระยะเวลาในการทำงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น.....ปี.....เดือน
- 1.8 ความสามารถพิเศษ.....
- 1.9 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สนใจ.....

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติในการทำงานพอสังเขป

- 2.1 ประวัติในการทำงานตั้งแต่เริ่มรับราชการ หรือ ประวัติการศึกษา (สำหรับนักเรียน)
อธิบาย.....
.....
.....
- 2.2 งานที่ทำเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอะไรบ้าง อธิบาย.....
.....
.....
- 2.3 ท่านมีความเกี่ยวข้องกับ นางจงรักษ์ เทศนา ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา
ท้องถิ่นอย่างไรบ้าง.....
.....
.....

ตอนที่ 3 แนวคิดในการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1 ท่านคิดว่าผู้บริหาร มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของท่านและสมาชิกในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร อธิบาย.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าพฤติกรรมในองค์กรจะต้องเป็นอย่างไร ที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเป็นไปด้วยดี.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในโรงเรียนมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3.4 ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้อย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้ (ถามผู้บริหาร และครู).....

.....

.....

3.4.1 ท่านคิดว่าการค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อที่จะนำมาบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรจะใช้วิธีการอย่างไร.....

.....

.....

3.4.2 ท่านคิดว่าการพัฒนานวัตกรรม และการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาสากล.....

.....

.....

3.4.3 ท่านคิดว่า การจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้
ต่าง ๆ น่าจะให้วิธีการเรียนรู้อย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด.....

.....

.....

.....

3.4.4 ท่านคิดว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน ในท้องถิ่น ยังคงหลงเหลืออยู่
มากน้อยเพียงใด และหากจะทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ คงอยู่และพัฒนาต่อยอด
เพิ่มขึ้น ควรมีวิธีการอย่างไร หรือควรจัดเก็บอย่างไร

.....

.....

.....

3.4.5 ท่านคิดว่าการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้บุคคล หรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้
รู้จักและนำไปพัฒนาต่อยอด ควรได้รับการเผยแพร่หรือไม่ และควรเผยแพร่ในลักษณะใด

.....

.....

.....

3.4.6 ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน ควรมีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

**ตอนที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น**

4.1 ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน
ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ช่วยส่งเสริม หรือสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ใน
โรงเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสบผลสำเร็จ.....

.....

.....

.....

4.3 รางวัลหรือคำชมเชย ที่ อาจารย์จรงค์ เทศนา ได้รับ ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่
อย่างไร

4.4 ท่านคิดว่าทีม น่าจะทำให้กระบวนการจัดการความรู้ในโรงเรียน มีประสิทธิภาพมาก
ขึ้นหรือไม่ อย่างไร

4.5 ท่านคิดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนสนับสนุนให้กระบวนการจัดการความรู้ใน
โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์พรณยูพา นพรััก	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธิ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ่ม	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) กรณีศึกษาภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้าน (วัดหนองหญ้า nang)

ชื่อ - สกุล / ที่อยู่ / อาชีพ	ลักษณะงาน
1. พระครูอุปกวณฺโณ (หลวงพ่อสมชัย) อายุ 61 ปี	ครูภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้าน
2. นายทวน เรืองอยู่ อายุ 77 ปี	ผู้ช่วยหมอ
3. นายศิริ จันเอียด อายุ 62 ปี อยู่บ้านเลขที่ 106 หมู่ 4
ต.ห้วยคต อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี อาชีพ หมอนวด	ผู้ป่วยและผันตัวมาเป็นหมอนวด
ทั่วไป (สังกัดวัดหนองหญ้า nang)
4. นายภูงศ ม่านทอง (ทิดฐิติ ธรรมโม) อายุ 51 ปี
บ้านเลขที่ 47 หมู่ 5 ต.หินเหล็กไฟ อ.ห้วยคต
จ.ประจวบคีรีขันธ์ อาชีพ (พระ)	ผู้ป่วยที่มาบวชเพื่อรักษา และ
ช่วยงานหลวงพ่อ
5. นางอานวย เตาสภาพ อายุ 73 อยู่บ้านเลขที่ 47 หมู่ 5
ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง จ.อุทัยธานี อาชีพ แม่ค้า	ชายชองอยู่ในบริเวณวัด
(เป็นญาติผู้พี่ของหลวงพ่อสมชัย)
6. นายนฤตล อ่วมสุข อายุ 36 ปี ตำแหน่งนักวิชาการ
สาธารณสุข (ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาภาคประชาชน
เขตภาคเหนือ)	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. พลตรี พีรพงษ์ สรรพพาศย์พิสุทธิ (เสถ แอ้งค์)
อายุ 63 ปี บ้านเลขที่ 474 หมู่ 3 แขวงอนุสาวรีย์
เขตบางเขน กรุงเทพฯ อาชีพ ทหาร (บำนาญ)	ผู้ป่วยที่มารับการรักษาโรคอัม
พฤกษ์ ประมาณ 6 เดือน

ชื่อ - สกุล / ที่อยู่ / อาชีพ	ลักษณะงาน
8. น.ส.วันเพ็ญ ภูเกตุ ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง จ.อุทัยธานี	สอนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเทคโนโลยี
9. นางมริน ชำศรี ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง จ.อุทัยธานี	สอนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเทคโนโลยี
10. นางกฤษณา สุจริต ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง จ.อุทัยธานี	สอนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเทคโนโลยี
11. นางเหมาะ คำโคน อายุ 49 ปี หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลหนองไผ่แบน ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง จ.อุทัยธานี	เลขาคณะทำงานการฟื้นฟูแพทย์พื้นบ้านให้กับ หลวงพ่อสมัย

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant) กรณีศึกษาการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย นางจรงัก เทศนา

ชื่อ - สกุล / ที่อยู่ / อาชีพ	ลักษณะงาน
1. นางจรงัก เทศนา อายุ 52 ปี ต.น้ำซึม อ.เมือง จ.อุทัยธานี ครูชำนาญการพิเศษ	หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์
2. นางสุมาลี โพธิพิทักษ์ อายุ 49 ปี บ้านเลขที่ 30/2 ต.อุทัยใหม่ อ.เมือง จ.อุทัยธานี ครูชำนาญการ	สอนวิชานาฏศิลป์
3. นางสาวชนิษฐา กมลมาลย์ อายุ 53 ปี 273/1 ต.น้ำซึม อ.เมือง จ.อุทัยธานี ครูชำนาญการ	สอนวิชาสังคมศึกษา (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
4. นางสาวนริศรา กลั่นการไถ่ 18 ปี โรงเรียนอุทัยวิทยาคม อ.เมือง จ.อุทัยธานี นักเรียน	นักเรียนชั้น ม.6 สายศิลป์คำนวณ
5. นางสาวสุนิสา พันธุ์เทียน อายุ 17 ปี โรงเรียนอุทัยวิทยาคม อ.เมือง จ.อุทัยธานี นักเรียน	นักเรียนชั้น ม.6 สายศิลป์คำนวณ
6. นางสาวสุนิศา พูลสุขเสริม อายุ 18 ปี โรงเรียนอุทัยวิทยาคม อ.เมือง จ.อุทัยธานี นักเรียน	นักเรียนชั้น ม.6 สายศิลป์คำนวณ
7. นางสาวอรรวรรณ เสตานุช อายุ 18 ปี โรงเรียนอุทัยวิทยาคม อ.เมือง จ.อุทัยธานี นักเรียน	นักเรียนชั้น ม.6 สายศิลป์คำนวณ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบ

1. นายวสันต์ นาวเหนียว ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 1
2. นายเกรียงไกร ไชยกุล รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 1
3. นายเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ เขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 1
4. นายเกษม สุตตสันต์ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2
5. นายณรงค์ ช้างยังศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 1
6. นายประเสริฐ เกษตรเยี่ยม ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (คศ.4) โรงเรียนอุทัยวิทยาคม
7. นายชาญศักดิ์ คันสร ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (คศ.4) โรงเรียนพุทธมงคล
8. นายจิณณวัฒน์ โคมบัว ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (คศ.4) ร.ร. บ้านทุ่งสามแห่ง
9. นายปัญญา สุชาภรณ์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (คศ.4) โรงเรียนอนุบาลลานสัก
10. นายฉลอง แป้นน้อย ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (คศ.4) ร.ร. ชุมชนบ้านทุ่งนา
11. นางสุนีรัตน์ แกมพัยศรี ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่
12. นางสมทรง วิเชียรรัตน์ ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) โรงเรียนบ้านเนินสาธารณะ
13. นางสงศรี จงเกษกรณ์ ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) โรงเรียนพุทธมงคล
14. นายวิชัย ต่ายธานี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดทัพหมัน
15. นางมาลีวัลย์ พงศ์เสาวภาค ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองฉางวิทยา

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมและวิพากษ์รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ณ โรงเรียนหนองฉางวิทยา สพท.อุทัยธานี เขต 2
วันที่ 26 มีนาคม 2552**

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
1	นางสังภัทร ไกรสิทธิโชค	ครู	อ.เนินขาม จ.ชัยนาท
2	นางอชรา ม่วงมี	ครู	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
3	นางเนาวรัตน์ วิริยพงศ์	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
4	นางรักสุญา	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
5	นางเกล็ดดาว สุวรรณมาตร	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.เมือง จ.อุทัยธานี
6	นายปรีชา ภาสนา	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
7	นายประจักษ์ บัวตุม	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
8	นายชำนาญ พวงสมบัติ	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
9	นายบุญเชิด ช่ออ่อน	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
10	นางมารยาท ช่ออ่อน	ครู	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
11	นางชนพร สงกรุง	ครู	อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี
12	นางวัลลภา เปรมกิจพรพัฒนา	ครู	อ.สว่างอารมณ์ จ.อุทัยธานี
13	นายกิตติศักดิ์ นิโรจน์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.สว่างอารมณ์ จ.อุทัยธานี
14	นางจรัสศรี กาญจนสกุล	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
15	นางรำไพพรรณ สังอินทร์	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
16	นางสุพิชฌาย์ พันธุ์เขียน	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
17	นางสายวรุญ พวงวิทยา	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
18	นายเจริญ ภู่งศ์ชนางกูร	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
18	นายวาด หนูมา	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
20	น.ส.สายใจ ไอสถิกานนท์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
21	นายประสิทธิ์ ประพัทธ์ธรรม	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.ทัพทัน จ.อุทัยธานี
22	นางเนตรทราย ศิริบูรณ์	ครู	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
23	นายพิสุทธิ์ วงแหวน	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
24	นายจตุรภัทร วรรณภัทร	ศึกษานิเทศก์	อ.ทัพทัน จ.อุทัยธานี
25	นายวิฑูรย์ พุ่มเปี่ยม	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
26	นางสำเนียง พวงสมบัติ	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
27	น.ส.กฤติยา เรือศรีจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.สว่างอารมณ์ จ.อุทัยธานี
28	นายอุตสาห์ สัมพันธ์อภัย	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.ทัพทัน จ.อุทัยธานี
29	นางฐาภรณ์ มากมี	ครู	อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี
30	นายประยุทธ สุขาวรี	ผู้อำนวยการโรงเรียน	อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี
31	นางราณี วงศ์ชัย	ครู	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
32	นางกมลทิพย์ ไชยศิริ	ครู	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
33	นางนันทนา สุพรรณ	ครู	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี
34	นางปวีณา เกษรมาลา	ครู (อบต.)	อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี

ภาพกิจกรรม การประชุมวิพากษ์รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ โรงเรียนหนองจางวิทยา
เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2552

ภาพ 17 การนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพ 18 การนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพ 19 การนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพ 20 การนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ภาคผนวก ค ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตอนที่ 4**

1. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ตอนที่ 4

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในช่วงเวลาที่ผ่านมา
มาก่อนหน้านี้

1. มีการจัดการความรู้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ แต่ขาดการวางแผนการนำความรู้มาจัดกิจกรรม
2. ขาดการส่งเสริม เนื่องจากขาดปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานที่ งบประมาณ และการจัดเตรียมหลักสูตร
3. มีประโยชน์ต่อการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน
4. ขาดความจริงจังที่จะให้หลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้สิ่งที่ดีถูกทิ้ง และสูญหาย และไปเรียนเรื่องที่ห่างไกลกับตัวเอง
5. ขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถึงแม้บ้างแต่ก็ยังไม่มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรม
6. หลักสูตรแกนกลางควรจัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้บริหารควรให้ความสำคัญและส่งเสริมอย่างจริงจัง
7. การเก็บรวบรวมงานด้านสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนน้อย
8. บุคลากรยังขาดเทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมให้เกิดความอยากเรียนรู้
9. การจัดการความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ครบกระบวนการ
10. ความรู้ที่เป็นเอกสาร หนังสือ ยังมีไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้
11. การจัดการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน
12. โรงเรียนมีหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้สอดแทรกและบูรณาการในแต่ละสาระการเรียนรู้อย่าง เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น
13. โรงเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญ แต่นโยบายของ สพฐ. และ สพท. ยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง
14. บุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

15. โรงเรียนประถมขนาดเล็กมีงบประมาณ บุคลากรน้อย ถ้าจะแยกมาศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างละเอียดไม่น่าจะทำได้
16. นโยบายของเขตพื้นที่ไม่มีความชัดเจน เปลี่ยนแปลงบ่อย
17. หลักสูตรที่กำหนดให้โรงเรียนบริหารจัดการ ไม่ค่อยเอื้อต่อบริบทของโรงเรียน ขาดความอิสระต่อการจัดการความรู้เอง
18. ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ
19. โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญ และไม่เห็นประโยชน์เท่าที่ควร จึงทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง และไม่ได้ศึกษาของดี ที่มีอยู่ใกล้ตัว
20. บางชุมชนขาดแคลนครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
21. ขาดการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบอย่างใกล้ชิดและจริงจัง
22. นโยบายจาก สพฐ และ สพท. มีมาก
23. โรงเรียนขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติ
24. ปฏิบัติยาก ครูไม่มีเวลาเพียงพอ โรงเรียนมีชั่วโมงจำกัด
25. การจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษามีน้อย และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในท้องถิ่นก็น้อย
26. โรงเรียนยังไม่มีจัดการการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา เนื่องจากขาดงบประมาณ และบุคลากร
27. โรงเรียนมีบุคลากรน้อย มีภาระงานมาก
28. การจัดรวบรวมองค์ความรู้ภายในตัวบุคลากรที่มีความรู้ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากไม่มีโอกาสที่จะถ่ายทอดให้บุคคลภายในองค์กร หรือมีโอกาสน้อยแค่ชี้แจงในที่ประชุม ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้ไม่ครบถ้วน
29. ประชาชน หรือครูภูมิปัญญาในชุมชนมีอยู่มากแต่ไม่มีโอกาสในการนำเสนอความรู้ความสามารถ จึงทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกหลงลืมและหายไป
30. การค้นคว้า หาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้จากเอกสารมีน้อย ทำให้ขาดองค์ความรู้ในการสอนนักเรียน
31. โรงเรียนดำเนินการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับการตัดกระดาษมันปู การถักกำมะพร้าว เป็นประจำทุกปี คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี และควรสนับสนุนต่อไป
32. ตารางการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อย นักเรียนฝึกปฏิบัติได้ไม่เต็มที่

33. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมาก ควรได้รับการเผยแพร่และมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่การบริหารจัดการของโรงเรียนมีปัญหา มาก เช่น การบริหารจัดการ งบประมาณ ฯลฯ

34. เป็นการจัดการความรู้ที่ไม่ยั่งยืน ปฏิบัติกันในระยะสั้นๆ ชั่วครั้งชั่วคราว และครูมีภาระงานมากไม่มีโอกาสได้สืบค้นข้อมูลหรือจัดการความรู้ใหม่ๆ มาใช้ได้

35. ครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์

36. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ในโรงเรียนน้อย เนื่องจากภาระงานของคนในชุมชนก็มีอยู่มาก อีกทั้งโรงเรียนก็มีงบประมาณค่อนข้างจำกัด

37. ควรจัดหางบประมาณให้กับวิทยากรที่มาจากชุมชน

38. โรงเรียนได้จัดการเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้อยู่แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกชั้นเรียน และยังไม่ได้จัดทำหลักสูตรให้ชัดเจน

39. การจัดการความรู้ต่างๆ ทำตามนโยบายแบบไม่จริงจังเหมือนไฟไหม้ฟาง พอเสร็จแล้วก็เลิกทำ

40. โรงเรียนได้มีการจัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ (ร.ร.หนองบ่มกล้วย)

41. โรงเรียนเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนทุกภาคเรียน

42. ครูและผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงขาดการปลูกฝังค่านิยมให้นักเรียนตระหนัก รักและหวงแหนภูมิปัญญาไทย และมีความรู้สึกเสียใจและเสียตายกับภูมิปัญญาไทยหลายๆ เรื่องที่กำลังสูญไปกับกาลเวลา

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในอนาคต

1. ควรมีการวางแผนนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. โรงเรียนควรให้ความสำคัญ เพื่อให้เกิดการสืบทอด เผยแพร่ และการประยุกต์ใช้ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ระหว่างเรียนกับนักเรียนทั้งอาชีพเสริม และอาชีพหลัก อีกทั้งนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ บูรณาการให้เกิดผลสำเร็จ

3. ควรจะให้ใส่ไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และนำไปบูรณาการ

4. ความรู้ของนักเรียนต้องนำมาใช้ในวิถีชีวิตชุมชนเพื่อให้เรียนรู้ภูมิหลังของตนเอง และรู้จักตัวตนที่แท้จริง

5. ควรมีการสืบทอด และอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมประเพณี แพทย์แผนไทย ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น

6. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนเห็นความสำคัญ ลดสาระที่เป็นวิชาการที่เน้นกับการทดสอบในระดับชาติ จนละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. จุดเด่นของชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ค่อยเด่นชัดเป็นที่ประจักษ์

8. อยากรให้มีสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรสาขาวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะ
9. อยากรให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย และนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

ได้จริง

10. น่าจะดำเนินการจัดการความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ครบกระบวนการ
11. ควรมีการจัดทำตำราเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา
12. ควรมีการยกย่องเชิดชูปราชญ์ หรือ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
13. ควรมีการเผยแพร่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผ่านสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือ วารสาร เว็บไซต์ เป็นต้น
14. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
15. น่าจะมีการวิจัยเชิงพัฒนา เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นเชิงบูรณาการนามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
16. ควรมีการจัดทำหลักสูตรการทอผ้าลายโบราณ โดยเฉพาะอำเภอบ้านไร่
17. ควรเน้นการบริหารจัดการที่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วม และดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
18. เขตพื้นที่ควรมีการจัดทำองค์ความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการความรู้ในโรงเรียน
19. ต้องมีผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ สร้างแรงจูงใจให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น
20. โรงเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น ชาวเขา กระเหรี่ยง คนลาว ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาที่มีคุณค่านี้ไว้
21. เขตพื้นที่ควรกำหนดให้โรงเรียนดำเนินการอย่างจริงจัง ชัดเจน เพราะความเป็นท้องถิ่นเป็นจุดเริ่มต้นของการกอบกู้ระบบเศรษฐกิจ และเป็นพื้นฐานของความพอเพียง
22. โรงเรียนควรมีการจัดเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นระบบ เพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ต่อยอด และสะดวกต่อการค้นคว้าของผู้ที่สนใจ
23. การบริหารจัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารฯ ครู และ คณะกรรมการฯ ควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพฯ และเขียนเป็นหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ชัดเจน
24. ควรให้ทุกโรงเรียนหรือชุมชน ได้มีการจัดทำเอกสาร ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ให้ถูกต้องสมบูรณ์
25. ควรมีการกำหนดในวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา อาจจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้เรื่องท้องถิ่น และบูรณาการในทุกระดับชั้น

26. สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการของชุมชน และเป็นที่ต้องการและยอมรับ และเป็นภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนและชุมชน

27. การจัดการความรู้ที่เป็นระบบควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจาก เขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีความรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยลงมือปฏิบัติจริง และมีการนิเทศ ติดตาม และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ

28. โรงเรียนควรให้ความสำคัญที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ของดีใกล้ตัว และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

29. การจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการเรียนการสอนโดยวิทยากรท้องถิ่นไม่ควรมีขั้นตอนในการเบิกจ่ายให้ยุ่งยาก

30. ควรให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. อบต. เทศบาล สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

31. ให้ อบท. ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ สืบทอด ประชาสัมพันธ์

32. โรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้และสืบทอด

33. ต้องมีหน่วยงาน และงบประมาณเพื่อการฟื้นฟู สนับสนุน ส่งเสริม อนุรักษ์โดยเร่งด่วน

34. ต้องเป็นนโยบายระดับสูงสั่งการมาเพราะโรงเรียนก็สอนตามหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว

35. ต้องกำหนดในหลักสูตรแกนกลางเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างน้อย 1 รายวิชา

36. โรงเรียนต้องกระตุ้นให้ครูสนใจองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และประสานขอความร่วมมือจากชุมชนและท้องถิ่น

37. โรงเรียนมีความตระหนักในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่คงทำได้ตามสภาพของโรงเรียน

38. ควรให้มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

39. ควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในโรงเรียน และมีเครื่องมืออุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก

40. เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากสำหรับบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ภาระงานที่มีอยู่ และการประสานงานกับปราชญ์ แล้วรวบรวมองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและเครื่องมือมาก ทำได้ยาก

41. ควรมีการร่วมมือกัน และให้ความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจังจาก โรงเรียน และชุมชน

42. โรงเรียนที่อยู่ในชุมชน หรือ ท้องถิ่นห่างไกล เขตพื้นที่ควรส่งเสริมให้มากๆ เนื่องจากเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัว เป็นวิถีชีวิตของตนเอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

43. ต้องจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และปลูกฝัง ทักษะคิดให้นักเรียนตระหนักและเห็นถึงความสำคัญ

44. เขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินการในรูปสื่อไอที หรือเอกสาร ฯลฯ เนื่องจากภารกิจในหน้าที่ของครูมีมาก

45. ต้องเปิดโอกาสให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

46. มีการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยี

47. สมควรจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้บุคลากรที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้นักเรียนรู้จักสิ่งที่ดีๆ ที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนท้องถิ่น

48. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ทั้งงบประมาณและบุคลากร

49. อยากให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายไป กับคนรุ่นเก่า ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นบรรจุไว้ในหลักสูตรเพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและช่วยกันอนุรักษ์ไว้

50. ควรมีการบรรจุเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในหลักสูตร สารการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี

51. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

52. ผู้กำหนดนโยบายระดับประเทศ รัฐบาล และผู้ที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายให้ฝ่ายปฏิบัติในระดับล่างปฏิบัติตามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

53. โรงเรียนสนับสนุนการทำงานเป็นทีม มีความต่อเนื่อง

54. มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาอยู่บ้างแต่ยังขาดการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

55. ผู้บริหาร ครู ควรตรวจสอบว่าชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี ควรอนุรักษ์ และสืบทอดเอาไว้

2. ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย (การเหยียบจ่า) วัดเกาะหงส์ ตำบลตะเคียนเลื่อน

อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพของคนไทยเป็นสิ่งที่มาอย่างยาวนาน จนกระทั่งพัฒนามาเป็นระบบการแพทย์ของไทย และมีตำราในการจดบันทึกให้กับผู้คนในรุ่นต่อๆ ไป เพื่อพัฒนาในการรักษาและความยั่งยืนของระบบการแพทย์แผนไทย นอกจากนั้นยังมีการแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ หรือแต่ละชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งในการบำบัดรักษายังให้ความสำคัญสัมพันธ์กับความ

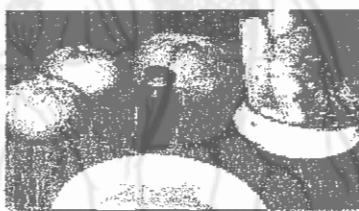
เชื้อทางศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งไม่มีการจดบันทึกที่เป็นตำราในการศึกษา แต่ความเป็นแพทย์พื้นบ้านประกอบกับศักยภาพในการบำบัดในการเจ็บป่วยในการเจ็บป่วยจะเป็นผลสะท้อนกลับให้เห็นถึงความสามารถในการเยียวยาและการรักษา โดยยึดหลักการรักษาที่เป็นองค์รวม นอกจากนั้นการดูแลสุขภาพของแพทย์พื้นบ้านยังให้ความสอดคล้องเฉพาะแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ วิธีการหลากหลายตามลักษณะความเชื่อของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ปัจจุบัน ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่ใช้ในการนวด หรือ การเหยียบ ด้านการแพทย์แผนปัจจุบันเห็นว่าการนวด หรือ การเหยียบนั้นก่อให้เกิดอันตรายได้ เนื่องไม่จากการไม่เข้าใจสมมุติฐานของการเกิดโรค และระบบโครงสร้างของร่างกาย ซึ่งหากการนวด หรือการเหยียบที่ใช้แรงมากเกินไป ถูกจุดที่เป็นอันตราย หรือนวดไม่ถูกวิธี อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บที่รุนแรงหรือพิการได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวเป็นเพียงแนวคิดด้านการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งหากว่าการรักษาแบบพื้นบ้าน ถ้าจะทำให้มีความปลอดภัยจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อควรระวัง หรือข้อแนะนำของแพทย์แผนปัจจุบัน และผู้ที่นวด หรือเหยียบจำเป็นต้องมีประสบการณ์ มีความชำนาญ เป็นอย่างดี อีกทั้งการรักษาแบบพื้นบ้านนั้นถือว่าเป็นการรักษาอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีผลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ทำให้เกิดการผ่อนคลายทั้งสภาพร่างกาย และจิตใจ และยังไปมีผลต่อระบบในร่างกาย ได้แก่ ระบบไหลเวียนเลือด ระบบกล้ามเนื้อ ข้อต่อ และเส้นเอ็น เป็นต้น

การรักษาที่ใช้ภูมิปัญญาของการแพทย์พื้นบ้านที่ใช้วิธีการเหยียบ หรือการนวดในการรักษาผู้ป่วย พบว่ามีการรักษาอาการของโรคหลายอย่างด้วยกัน เช่น อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อัมพฤกษ์ อัมพาต แต่ละท้องถิ่นมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น การเหยียบเหล็กแดงของอยุธยา การย่ำข้างของชาวล้านนา ซึ่งจุดประสงค์ในการรักษามีความเหมือนกัน แตกต่างกันในเทคนิควิธีการ อุปกรณ์ในการรักษา ด้วยยาสมุนไพรที่ใช้ร่วมกันในการรักษา ซึ่งการรักษาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการที่ใช้ความร้อนเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการรักษา ร่วม จากข้อมูลทางด้านวิชาการของแพทย์แผนปัจจุบันยอมรับว่า "ความร้อน" ทำให้เกิดผลทางการรักษา ทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในความยืดหยุ่นของเนื้อเยื่อ ฟังพิด นอกจากนี้ เชื่อกันว่าการใช้ความร้อนช่วยลดความเจ็บปวดในภาวะการมีผิดปกติของกล้ามเนื้อและกระดูก ความเจ็บปวดอาจลดลง โดยการลดการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดจากสาเหตุต่างๆ ในกลุ่มอาการที่ทำให้เกิดอาการตึง โดยความร้อนจะช่วยการขยายตัวของเส้นเลือด ทำให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น

นอกจากผลของการรักษาโดยการนวด หรือเหยียบ โดยใช้ความร้อนประกอบการรักษา ที่สามารถรักษาอาการของโรคได้ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปแล้ว ความเชื่อของผู้คนที่นับถือศาสนาพุทธ ก็ยังมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กฎแห่งกรรม และศีลธรรม ซึ่งภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านยังใช้ “คาถา” ในการประกอบการรักษาร่วมด้วย ซึ่งประชาชนบางส่วนยังมีความเชื่อ ความศรัทธา และเต็มใจที่จะมารักษากับหมอพื้นบ้าน ตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นการรักษาที่สืบทอดกันต่อมาเป็นเวลายาวนาน

การเหยียบฉ่ำ คือการรักษาโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต ปวดเมื่อยตามแขนขา หรือตามร่างกาย ด้วยวิธีการใช้เท้าแตะน้ำมันสมุนไพรแล้วไปแตะแผ่นเหล็กที่วางไว้บนเตาเผาจนร้อนจัด ขณะใช้เท้าเหยียบนั้นจะมีเสียงดัง “ฉ่ำ” จากนั้นจะนำเท้าไปเหยียบบนส่วนต่างๆของร่างกาย จึงเรียกวิธีการนี้ว่า “การเหยียบฉ่ำ”

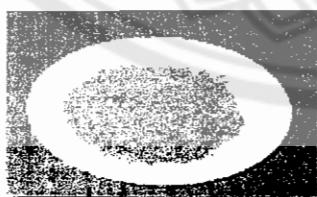
ส่วนประกอบของตัวยาที่ใช้ในการเหยียบฉ่ำ

หัวไพล

ผลมะขี้

ส่วนผสมของการบูร ผิวมะกรูด

น้ำมันสมุนไพรที่ผสมแล้ว

ขั้นตอนการเหยียบฉ่ำ

1. ชั้นเตรียม

เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับ

การเหยียบฉ่ำ

เตาไฟ ไม้พิน เหล็กที่ใช้สำหรับ

เหยียบฉ่ำ อาจใช้เป็นฆาน หรือจอบก็ได้

ดับพิษไฟ

จะใช้กระบวนการร่วมกันระหว่าง

การบริการรรมคาถากับการใส่ภาคปฏิบัติโดยชั้น

แรก ต้องตั้งนะโม ๓ จบก่อน จากนั้นก็ว่าคาถาดับพิษไฟที่ว่า

“ โอมมะ อัคคีภัย คลายเย็นดั่งน้ำพระคงคา โอมบรรเทาสวาหะ” ระหว่างที่ลงเท้ากับบริการรรม

“ พุทฺธังละลาย รัมมังละลาย สังฆังสูญหาย” เหยียบไปภาวนาไป จะทำให้โรคปวดเมื่อย โรคอัมพฤกษ์ อัมพาต หาย

2. ชั้นรักษา

พิธีดับพิษไฟจะทำเพียงครั้งเดียว คือ ครั้งแรกที่ก่อเตาไฟ เมื่อเริ่มให้การรักษา หมอจะซักถามอาการผู้มารับการรักษา และตรวจดูสภาพผู้ป่วย อาการของผู้ป่วยจากการสังเกตด้วยสายตา เพื่อประเมินการ

ของการรักษา ถ้าผู้ป่วยถ้าเป็นทางเกงขาเส้นด้วยจำเป็นต้องถอดเสื้อผ้าเพื่อขณะนวด หรือเหยียบผ่านกล้ามเนื้อผู้ป่วยได้ดีเมื่อเริ่มนวด หรือเหยียบหรือเหยียบไปที่จุดที่มีสมุนไพรร และเหยียบไปที่

ให้การรักษา เพื่อประสิทธิภาพเป็นชาย จะให้ถอดเสื้อผ้า และจะเป็นการดี หากเป็นหญิงไม่ควรใส่ผ้าถุง หรือกางเกงขาเส้นจะทำให้น้ำมันและความร้อนซึมและการรักษาก็มีประสิทธิภาพหมอจะใช้บริเวณสันเท้าแตะน้ำมันหลวงปูอินทร์และด้วยยาเหล็กแดงที่ตั้งอยู่บนเตาไฟที่ร้อน

เริ่มแรกผู้รักษาจะอยู่ในท่านอนหงาย หมอผู้รักษาจะใช้มือเกาะไว้ที่คือหลังคา เพื่อการทรงตัวและการลงน้ำหนักที่พอเหมาะ เท้าข้างขวา (บริเวณสันเท้า) ไล่ไปที่บริเวณขาด้านนอกจากข้อเท้าถึงหัวเข่า ขึ้น ลง ไปเรื่อย โดยใช้เท้าซ้ายคอยประคองอีกด้านหนึ่งของขาผู้ป่วย เพื่อเป็นการคลายความร้อนก่อนที่จะเหยียบตำแหน่งอื่นต่อไป จากนั้นเลื่อนขึ้นไล่ขึ้นมาที่ต้นขาช่วงเหนือหัวเข่าถึงสะโพก

ต่อจากนั้นก็กลับลงมาเหยียบที่ข้างเท้าด้านใน โดยใช้เท้าซ้ายของหมอบเหยียบได้ ขึ้น ลง ไปที่ข้างเท้าด้านในท่อนล่าง และเท้าขวาใช้ประคองข้างเท้าด้านนอกของผู้ป่วยไว้ คล้ายกับครั้งแรก

การเหยียบจะทำที่ละด้านของผู้ป่วย โดยหมอบจะเลือกทำด้านที่อยู่ติดกับเตาไฟเป็นลำดับแรกก่อน เริ่มจากฝ่าเท้า ซ้นเท้าด้านล่าง ขาท่อนล่าง ขาท่อนบน แขน และไหล่ ท้องแนวเหนือสะดือ และได้สะดือ ต่อจากนั้นก็ให้ผู้ป่วยนอนคว่ำ โดยเริ่มเหยียบจากฝ่าเท้า น่อง ท่อนขาด้านบน ก้น (แก้มก้นทั้งสองข้าง) เรื่อยมาจนถึงแผ่นหลัง ด้านซ้าย และขวา จนถึงต้นคอ โดยทุกครั้งที่เริ่มเหยียบจุดใหม่ หมอบก็จะใช้สันเท้าแตะหรือเหยียบไปที่จนวน้ำมันผสมสมุนไพรของหลวงปู่อินทร์ และไปเหยียบที่เหล็กแดงบนเตาไฟ ทุกครั้งจะมีเสียง "ซ่า" จากการที่น้ำ (น้ำมัน) ถูกกับไฟ (ความร้อน) การรักษาโดยการนวด หรือการเหยียบ ของวัดเกาะหงส์นี้จะใช้เวลาในการรักษา 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง โดยประมาณ ซึ่งก็แล้วแต่อาการของผู้รักษาจะมีอาการมากน้อยเพียงใด และสามารถทนต่อความเจ็บปวดที่เกิดจากการนวด หรือเหยียบเท่าใด ส่วนค่ารักษาผู้ป่วยก็ไม่ต้องเสียค่ารักษา ซึ่งแล้วแต่ศรัทธาของผู้ป่วยที่จะทำบุญร่วมกับวัด เพียงแต่เสียค่าน้ำมันหลวงปู่อินทร์ที่ใช้สำหรับในการนวด ขวดละ 20 บาท

สรุปผลของการรักษาทางสรีรวิทยาของการใช้ความร้อนในการรักษา
ผลทางสรีรวิทยาของการใช้ความร้อนที่มีผลเฉพาะที่ เมื่อให้ความร้อนในบริเวณใด บริเวณหนึ่งของร่างกาย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา ดังนี้

1. เพิ่มอุณหภูมิในชั้นผิวหนังของบริเวณที่ได้รับความร้อน
2. ทำให้เกิดการขยายตัวของหลอดเลือดแดงเล็กและหลอดเลือดฝอย
3. เพิ่มอัตราเมแทบอลิซึมของเซลล์
4. เพิ่มปริมาณเม็ดเลือดขาวในบริเวณนั้น จึงเพิ่มการจับกินเชื้อโรคจากการทำงานของเม็ดเลือดขาว
5. เพิ่มการซึมผ่านเซลล์ของหลอดเลือดฝอย
6. เพิ่มการขับถ่ายของเสียผ่านทางหลอดเลือดฝอยและท่อน้ำเหลือง
7. ทำให้เกิดการบวมเนื่องจากความดันในหลอดเลือดแดงเล็กและหลอดเลือดฝอยเพิ่มขึ้น
8. ทำให้การขจัดของเสียจากกระบวนการเมแทบอลิซึมเพิ่มขึ้น
9. ทำให้การนำสัญญาณประสาทเพิ่มขึ้น
10. ลดความตึงตัวของกล้ามเนื้อ
11. ลดการเกร็งของกล้ามเนื้อ
12. ลดอาการปวดจากหลายๆ กลไก

ข้อห้าม หรือข้อแนะนำในการรักษาด้วยความร้อน

1. ห้ามใช้ความร้อนในการรักษาการบาดเจ็บแบบเฉียบพลัน ซึ่งเป็นการบาดเจ็บในระยะ 48 – 72 ชั่วโมง
2. การสูญเสียความรู้สึกร้อน และเย็นในบริเวณที่ต้องการรักษา ควรใช้น้ำอุ่นทดสอบผิวหนังที่บริเวณที่ต้องการรักษาเสียก่อน
3. ไม่ควรใช้ความร้อนในการรักษาในจุดที่มีอาการชา ซึ่งอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้ความรู้สึกด้านอุณหภูมิ หากใช้ความร้อนลึกในบริเวณที่เป็นเนื้องอก หรือมะเร็ง ยิ่งทำให้การกระจายตัวของเชื้อมะเร็งมากยิ่งขึ้น
4. การให้ความร้อนบริเวณกล้ามเนื้ออ่อนแอที่มีการอักเสบของหลอดเลือดดำ อาจทำให้อ่อนลิมเลือดหลุดไปอุดตันกันหลอดเลือดหัวใจ อาจถึงเสียชีวิตได้
5. ไม่ควรให้ความร้อนในบริเวณที่ขาดเลือดมาเลี้ยงเพราะทำให้บริเวณนั้นเพิ่มการเผาผลาญ โดยไม่มีการนำอาหารมาตามระบบไหลเวียนและการกระจายความร้อนออกไปไม่ดีพอ อาจทำให้ส่วนนั้นตายได้

2. ผู้สืบทอดภูมิปัญญาการเหยียบจ่า

หลวงพ่อบุญชู อินทสโร เจ้าอาวาสวัดเกาะหงษ์ นามเดิมว่าบุญชู นคร เกิดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2484 ที่บ้านหนองกรด ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรของ นายจีน นางไม้ นคร อาชีพเกษตรกร สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดเกาะหงษ์ เมื่อ พ.ศ. 2497 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนการช่างนครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ. 2503 อายุได้ 21 ปี อุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ ณ พัทธสีมาวัดเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2504 โดยมีพระครูนิโรธธรรมประยูตร หรือหลวงปู่อินทร์ พระเกจิอาจารย์ ผู้ทรงวิทยาคณของเมืองนครสวรรค์ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระสมุห์เอื้อนเป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระใบฎีกาทองล้วน เป็นพระอนุสาวนาจารย์ หลวงพ่อบุญชู ได้ตั้งใจศึกษาพระปริยัติธรรมจนสามารถสอบได้นักธรรมเอก ในปี 2516 และได้ปรณิบัติรับใช้พระอุปัชฌาย์คือหลวงปู่อินทร์ หลวงปู่อินทร์ท่านได้มีเมตตาครอบคุรูประสิทธิ์ประสาทสรรพวิชาอาคมและการเขียนอักขระเลขยันต์ ตลอดจนวิชาประสานกระดูก และแพทย์แผนโบราณ ให้กับหลวงพ่อบุญชู ในฐานะศิษย์ก้นกุฎิอย่างไม่ปิดบัง และได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งฐานานุกรมของท่านที่ พระใบฎีกา เมื่อปี พ.ศ. 2510 หลวงพ่อบุญชู นับเป็นพระเถระที่มีศิลาจารวัตรอันงดงาม ตั้งมั่นในสัมมาปฏิบัติเป็นที่เคารพ สักการะของชาวบ้านเกาะหงษ์ และใกล้เคียงเป็นยิ่งนัก ในฐานะ

ศิษย์ก้นกุฎิรูปเดียวของหลวงปู่อินทร์ สูดยอพระอมตะเถรอาจารย์อีกรูปหนึ่งของเมืองปากน้ำโพ อย่างแท้จริง

หลวงพ่อบุญชู เล่าให้ฟังว่า “การเหยียบช่า นั้นชื่อเป็นทางการไม่มี แต่เรียกตามการสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ในคราวเสด็จประพาสต้น ผ่านนครสวรรค์ ผ่านวัดพระปรางค์เหลือง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ทรงทอดพระเนตรการเหยียบช่า เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2449 และกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ได้ลองให้พระเขมรเหยียบช่า หลังจากนั้นมาก็ไม่มีพระภิกษุรูปใด สืบทอดวิชาการเหยียบช่านี้เลย ในที่สุดการเหยียบช่า ก็สูญหายไปจากวัดพระปรางค์เหลือง ต่อมาได้มีการสืบทอดวิชาการเหยียบช่า โดยหลวงปู่อินทร์ อดีตเจ้าวัดอวาสวัดเกาะหงษ์ ซึ่งเรียนวิชาเหยียบช่าจากหลวงพ่อกัน สหธรรมมิก และหลวงพ่ोजเงิน วัดพระปรางค์เหลือง จากนั้นหลวงปู่อินทร์ ก็ถ่ายทอดให้อาตมา ซึ่งทำการเหยียบช่ารักษาโรคมานจนถึงปัจจุบัน”

1. ภูมิปัญญาการเหยียบช่า

การจะได้มาซึ่งองค์ความรู้นั้นไม่ใช่ใครๆ ก็จะทำกันได้ง่ายๆ หากขาดซึ่งความอดทน บากบั่น มานะ พยายาม บางครั้งอาจใช้เวลาทั้งชีวิตในการค้นหา สร้าง และพัฒนาองค์ความรู้นั้น หลวงพ่อบุญชู ก็เป็นคนหนึ่งที่ต้องใช้ความมานะ อดทน และมีความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน จากหลวงปู่อินทร์ จนได้มาซึ่งวิชาการ “เหยียบช่า” ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร และการรักษาโรคชนิดต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอตามประเด็นองค์ความรู้ในกรอบของกระบวนการจัดการความรู้ ดังนี้

2. การระบุนความรู้ (ภูมิปัญญาการเหยียบช่า)

ภูมิปัญญาการเหยียบช่าเป็นหัวข้อความรู้ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่หลวงปู่อินทร์ เกิดจากแรงปรารถนา ร่วมกันเพื่อศึกษาหาความรู้ด้านการนวดผสมผสานเทคนิคการใช้ความร้อนในการรักษา ร่วมด้วย ดังนั้นความรู้หรือชุดความรู้ ที่สมาชิกต้องการค้นหา มีอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ ความรู้ที่อยู่ภายนอก ได้แก่ เอกสาร ตำรา ฯลฯ และความรู้ที่อยู่ภายในตัวคน เป็นประสบการณ์หรือทักษะเฉพาะตัว เช่น ทักษะการนวดเพื่อรักษาโรค เช่น อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อัมพฤกษ์ อัมพาต แต่ ละท้องถิ่นมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น การเหยียบเหล็กแดงของอยุธยา การย่ำข้างของชาวล้านนา ซึ่งจุดประสงค์ในการรักษามีความเหมือนกัน แตกต่างกันในเทคนิควิธีการ อุปกรณ์ในการรักษา ด้วยสมุนไพรที่ใช้ร่วมกันในการรักษา ซึ่งการรักษาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการที่ใช้ความร้อนเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการรักษา ร่วม” จากข้อมูลทางด้านวิชาการของแพทย์แผนปัจจุบัน ยอมรับว่า ความร้อน ทำให้เกิดผลทางการรักษา ทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในความยืดหยุ่นของเนื้อเยื่อ ฟังพืด นอกจากนี้ เชื่อกันว่าการใช้ความร้อนช่วยลดความเจ็บปวดในภาวะการผิดปกติของกล้ามเนื้อและกระดูก ความเจ็บปวดอาจลดลง โดยการลดการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดจาก

สาเหตุต่างๆ ในกลุ่มอาการที่ทำให้เกิดอาการตึง โดยความร้อนจะช่วยการขยายตัวของเส้นเลือด ทำให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น

นอกจากผลของการรักษาโดยการนวด หรือเหยียบ โดยใช้ความร้อนประกอบการรักษา ที่สามารถรักษาอาการของโรคได้ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปแล้ว ความเชื่อของผู้คนที่นับถือศาสนาพุทธ ก็ยังมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กฎแห่งกรรม และศีลธรรม ซึ่งภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านยังใช้ “คาถา” ในการประกอบการรักษาร่วมด้วย ซึ่งประชาชนบางส่วนยังมีความเชื่อ ความศรัทธา และเต็มใจที่จะมารักษากับหมอพื้นบ้าน ตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นการรักษาที่สืบทอดกันต่อมาเป็นเวลายาวนาน

ภูมิปัญญาการเหยียบฉ่ำ เป็นการรักษาโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต ปวดเมื่อยตามแขนขา หรือตามร่างกาย ด้วยวิธีการใช้เท้าแตะน้ำมันสนุนไพรแล้วไปแตะแผ่นเหล็กที่วางไว้บนเตาเผาจนร้อนจัด ขณะใช้เท้าเหยียบนั้นจะมีเสียงดัง “ฉ่ำ” จากนั้นจะนำเท้าไปเหยียบบนส่วนต่างๆ ของร่างกาย จึงเรียกรูปแบบนี้ว่า “การเหยียบฉ่ำ” ตัวอย่างที่ใช้ในการเหยียบฉ่ำของวัดเกาะหงษ์ ประกอบด้วย น้ำมันสนุนไพร หัวไพล ผิวมะกรูด การบูร น้ำมันมะพร้าวหุงแล้ว

ก่อนการรักษาจะต้องเตรียมก่อไฟโดยใช้เตาไฟและวางเหล็กที่มีลักษณะเหมือนผานรถถีบอาตมาจะทำพิธีดับพิษไฟก่อนโดยท่องคาถาดับพิษไฟ โดยจะใช้กระบวนการร่วมกันระหว่างการบริการคาถากับการใช้ภาคปฏิบัติโดยขั้นแรก ต้องตั้งนะโม 3 จบก่อน จากนั้นก็ว่าคาถาดับพิษไฟที่ว่า โอมมะ อัคคีภัย คลายเย็นดั่งน้ำพระคงคา โอมบรรเทาสวาหะ ระหว่างที่ลงเท้าก็บริการมพุทธังละลาย อัมมังละลาย สังฆังสูญหาย เหยียบไปภาวณาไป จะทำให้โรคปวดเมื่อย โรคอัมพฤกษ์ อัมพาตหาย

3. การสร้างความรู้

ปัจจุบัน ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่ใช้ในการนวด หรือ การเหยียบ ด้านการแพทย์แผนปัจจุบันเห็นว่าการนวด หรือ การเหยียบนั้นก่อให้เกิดอันตรายได้ เนื่องไม่จากการไม่เข้าใจสมมุติฐานของการเกิดโรค และระบบโครงสร้างของร่างกาย ซึ่งหากการนวด หรือการเหยียบที่ใช้แรงมากเกินไป ถูกจุดที่เป็นอันตราย หรือนวดไม่ถูกวิธี อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บที่รุนแรงหรือพิการได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวเป็นเพียงแนวคิดด้านการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งหากว่าการรักษาแบบพื้นบ้าน ถ้าจะทำให้มีความปลอดภัยจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อควรระวัง หรือข้อแนะนำของแพทย์แผนปัจจุบัน และผู้ที่นวด หรือเหยียบจำเป็นต้องมีประสบการณ์ มีความชำนาญ เป็นอย่างดี อีกทั้งการรักษาแบบพื้นบ้านนั้นถือว่าเป็นการรักษาอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีผลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ทำให้เกิดการผ่อนคลายทั้งสภาพร่างกาย และจิตใจ และยังไปมีผลต่อระบบในร่างกาย ได้แก่ ระบบไหลเวียนเลือด ระบบกล้ามเนื้อ ข้อต่อ และเส้นเอ็น เป็นต้น

4. การสังเคราะห์ความรู้ หรือ การสกัดความรู้

ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพสุขภาพของคนไทยเป็นสิ่งที่มีความยาวนาน จนกระทั่งพัฒนามาเป็นระบบการแพทย์ของไทย และมีตำราในการจดบันทึกให้กับผู้คนในรุ่นต่อไป เพื่อพัฒนาในการรักษาและความยั่งยืนของระบบการแพทย์แผนไทย นอกจากนั้นยังมีการแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ หรือแต่ละชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งในการบำบัดรักษายังให้ความสำคัญกับความเชื่อทางศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งไม่มีการจดบันทึกที่เป็นตำราในการศึกษา แต่ความเป็นแพทย์พื้นบ้านประกอบกับศักยภาพในการบำบัดในการเจ็บป่วยในการเจ็บป่วยจะเป็นผลสะท้อนกลับให้เห็นถึงความสามารถในการเยียวยาและการรักษา โดยยึดหลักการรักษาที่เป็นองค์รวม นอกจากนั้นการดูแลสุขภาพของแพทย์พื้นบ้านยังให้ความสำคัญต่อองค์เฉพาะแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามลักษณะความเชื่อของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ส่วนการได้มาซึ่งองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาของหลวงพ่อบุญชู จากหลวงปู่อินทร์ มาจากการท่องจำที่ถูกหลวงปู่อินทร์เฝ้าดูให้ท่องคาถาที่จดไว้ให้ฟัง ในตอนเช้าและตอนเย็น รวมถึงจากการสังเกตจากการรักษาคนไข้ของหลวงปู่อินทร์ที่รักษามาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน อีกทั้งหลวงพ่อบุญชู ก็มีความเคารพ และศรัทธาในตัวหลวงปู่อินทร์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงมีความตั้งใจที่จะอยู่รับใช้หลวงปู่อินทร์และก็ได้ซึมซับแนวคิด วิธีปฏิบัติจากหลวงปู่อินทร์โดยปริยาย

5. การจัดเก็บความรู้

การจัดเก็บความรู้ประเภทความรู้ที่ปรากฏ ที่ทำโดยหลวงพ่อบุญชูจะไม่มีการจัดเก็บ (เคยมีตำราแต่สูญหายไปแล้ว) มีแต่บันทึกจากสื่อ สิ่งพิมพ์ รายงาน ที่มีนักข่าว นักวิชาการ ได้บันทึกไว้เป็นเอกสาร ชิ้นงานบ้าง แต่ก็ไม่มาก แต่สิ่งที่เห็นเด่นชัดคือความรู้ที่อยู่ภายใน ของหลวงพ่อบุญชูอยู่มากมายสามารถอธิบายออกมาได้โดยไม่ติดขัด เช่น การบอกสรรพคุณของตัวยา สูตรการเข้ายาแผนโบราณ และวิธีการรักษาโรคที่แตกต่างกันของคนไข้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดจากการที่หลวงพ่อบุญชูได้ฝึกปฏิบัติจริงมาตั้งแต่สมัยเด็ก (อายุ 6 ขวบ) จากการถ่ายทอดความรู้จากหลวงปู่อินทร์ เจ้าอาวาสองค์ก่อนที่มรณภาพไปแล้ว

6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย (การเหยียบฉ่า) ของหลวงพ่อบุญชู กับ พระหรือ บุคคลทั่วไปที่ต้องการมาเป็นศิษย์นั้น หลวงพ่อให้สัมภาษณ์ว่า "หลวงพ่อบุญชูไม่ได้เลือกลูกศิษย์เป็นการเฉพาะ อยู่ที่ว่าศิษย์ผู้นั้นมีหัวใจเต็มร้อยหรือไม่ และความขยัน อดทน มีความตั้งใจจริง ไม่ใช่เหนียวก็ไป เพราะว่าผู้ที่จะมารักษานั้นไม่เลือกเวลา บ้างก็มาตอนเช้า บ้างก็มาตอนค่ำ ดังนั้น

หมอมจะต้องมีความอดทน" การที่จะรับเป็นศิษย์ก็การทดสอบเบื้องต้น โดยจะให้เป็นผู้ช่วยในเรื่องต่าง เช่น การเตรียมพื้น การใส่ไฟ การเตรียมตัวยา เป็นต้น ตอนแรกก็จะได้รับความรู้จากการสังเกตอาศัยความเคยชิน และเมื่อหลวงพ่อบอกเห็นว่ามี ความตั้งใจพอสมควรก็จะชักชวนให้ทดลองเหยียบดู "เหยียบซ่า" โดยหลวงพ่อก็จะช่วยแก้ไขท่าทางการเหยียบ และลำดับขั้นตอนของการเหยียบและการนวด โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือนในการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งพระ ภรรยาที่ ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย "การเหยียบซ่า" แต่ก็ยังหาผู้ที่สนใจอย่างจริงจังที่จะเรียนรู้ให้เก่ง

7. การพัฒนาองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่หลวงพ่อบุญชู รับการถ่ายทอดจากหลวงปู่อินทร์ นั้นมีทั้งองค์ความรู้ด้านวิชาคาถาอาคม การเข้าเฝือกต่อกระดูก การลงยันต์ และการเหยียบซ่า ซึ่งเป็นการรักษาอาการของโรค อัมพฤกษ์ อัมพาต อาการปวดเมื่อยตามเนื้อตัว เป็นต้น ซึ่งหลวงพ่อยอมรับมาหลวงปู่อินทร์มีวิชาความรู้มากมายเป็นที่ประจักษ์กับผู้ป่วยที่มาปรึกษา และญาติโยมที่พบเห็น รวมทั้งพระในวัดใน ความเคารพ นับถือ ศรัทธา เป็นอย่างมาก ดังนั้นองค์ความรู้ที่หลวงพ่อได้รับมาจากหลวงปู่อินทร์ก็ได้รับการสืบทอดโดยหลวงพ่อบุญชู โดยที่เป็นภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ไม่ได้มีการพัฒนาต่อยอดแต่อย่างใด เพียงแต่ประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการผสมตัวยาลงในน้ำมันที่จะใช้เหยียบ โดยใส่หัวไหล มะงั่ว ผิวมะกรูด หรือมะนาว และการบูร หุงพร้อมน้ำมันมะพร้าว เพื่อให้ตัวยาสามารถซึมเข้าไปตามรูขุมขนและเข้าไปช่วยรักษากล้ามเนื้อและเส้นเอ็นได้เป็นอย่างดี

8. การใช้ความรู้ / การวัดความรู้

เป็นขั้นตอนของการนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาไปใช้รักษาจริงกับคนไข้ และวัดความสำเร็จได้จากผลของการรักษา โดยดูจากอาการทุเลาของคนไข้และการบอกรายการคนไข้ มีขั้นตอนในการใช้ความรู้ ดังนี้

ขั้นตอนแรกในการรักษาของหมอม คือ พิธีดับพิษไฟจะทำเพียงครั้งเดียว คือ ครั้งแรกที่ ก่อเตาไฟ เมื่อเริ่มให้การรักษา หมอมจะซักถามอาการผู้มารับการรักษา และตรวจดูสภาพผู้ป่วย อาการของผู้ป่วยจากการสังเกตด้วยสายตา เพื่อประเมินการให้การรักษา เพื่อประสิทธิภาพของการรักษา ถ้าผู้ป่วยเป็นชาย จะให้ถอดเสื้อผ้า และถ้าเป็นกางเกงขาสั้นด้วยจะเป็นการดี หากเป็นหญิง ไม่จำเป็นต้องถอดเสื้อ แต่ควรใส่ผ้าถุง หรือกางเกงขาสั้น เพื่อขณะนวด หรือเหยียบจะทำให้น้ำมัน และความร้อนซึมผ่านกล้ามเนื้อผู้ป่วยได้ดี และการรักษาก็มีประสิทธิภาพ เมื่อเริ่มนวด หรือเหยียบ หมอมจะใช้บริเวณสันเท้าแตะ หรือเหยียบไปที่จวนที่มีน้ำมันหลวงปู่อินทร์และตัวยาสมุนไพรมะพร้าว และเหยียบไปที่เหล็กแดงที่ตั้งอยู่บนเตาไฟที่ร้อน เริ่มแรกผู้รักษาจะอยู่ในท่านอนหงาย หมอมผู้รักษาจะใช้มือเกาะไว้ที่คอกหลังคา เพื่อการทรงตัวและการลงน้ำหนักที่พอเหมาะ เท้าข้างขวา (บริเวณสันเท้า) ไล่ไปที่บริเวณขาด้านนอกจากข้อเท้าถึงหัวเข่า ขึ้น ลง ไปเรื่อย โดยใช้เท้าซ้ายคอยประคองอีก

ด้านหนึ่งของชาผู้ป่วย เพื่อเป็นการคลายความร้อนก่อนที่จะเหยียบตำแหน่งอื่นต่อไป จากนั้นเลื่อนขึ้นไล่ขึ้นมาที่ต้นขาช่วงเหนือหัวเข่าถึงสะโพก ต่อจากนั้นก็กลับลงมาเหยียบที่ข้างเท้าด้านใน โดยใช้เท้าซ้ายของหมอเหยียบไล่ ขึ้น ลง ไปที่ข้างเท้าด้านในท่อนล่าง และเท้าขวาใช้ประคองข้างเท้าด้านนอกของผู้ป่วยไว้ คล้ายกับครั้งแรก

การเหยียบจะทำที่ละด้านของผู้ป่วย โดยหมอจะเลือกทำด้านที่อยู่ติดกับเตาไฟเป็นลำดับแรกก่อน เริ่มจากฝ่าเท้า ข้อมเท้าด้านล่าง ขาท่อนล่าง ขาท่อนบน แขน และไหล่ ท้องแนวเหนือสะดือ และใต้สะดือ ต่อจากนั้นก็ให้ผู้ปวยนอนคว่ำ โดยเริ่มเหยียบจากฝ่าเท้า น่อง ท่อนขาด้านบน กัน (แก้มกันทั้งสองข้าง) เรื่อยมาจนถึงแผ่นหลัง ด้านซ้าย และขวา จนถึงต้นคอ โดยทุกครั้งที่จะเริ่มเหยียบจุดใหม่ หมอจะใช้สันเท้าแตะหรือเหยียบไปที่จานน้ำมันผสมสมุนไพรของหลวงปู่อินทร์ และไปเหยียบที่เหล็กแดงบนเตาไฟ ทุกครั้งจะมีเสียง “ซ่า” จากการที่น้ำ (น้ำมัน) ถูกกับไฟ (ความร้อน) การรักษาโดยการนวด หรือการเหยียบ ของวัดเกาะหงษ์นี้จะใช้เวลาในการรักษา 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง โดยประมาณ ซึ่งก็แล้วแต่อาการของผู้มารักษาจะมีอาการมากน้อยเพียงใด และสามารถทนต่อความเจ็บปวดที่เกิดจากการนวด หรือเหยียบเท่าใด ส่วนค่ารักษาผู้ป่วยก็ไม่ต้องเสียค่ารักษา ซึ่งแล้วแต่ศรัทธาของผู้ป่วยที่จะทำบุญร่วมกับวัด เพียงแต่เสียค่าน้ำมันหลวงปู่อินทร์ที่ใช้สำหรับในการนวด ขวดละ 20 บาท

ภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านการเหยียบซ่า ที่ถูกถ่ายทอดจากหลวงพ่อบุญชู ให้กับลูกศิษย์แต่ละคน มีระดับความสามารถที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริง และความขยัน อดทน ในการที่จะใช้ประสบการณ์ฝึกฝนให้สำเร็จได้ แต่จากการสัมภาษณ์หลวงพ่อบุญชู พบว่ายังไม่มีลูกศิษย์คนใดที่จะศึกษา และเรียนรู้จากหลวงพ่อบุญชูให้ได้ดี เนื่องจากวิชานี้จำเป็นต้องอาศัยคนที่มีความตั้งใจจริง รักที่จะเรียนรู้ และใช้ความอดทน วิริยะ อุตสาหะ ฝึกอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำ จึงจะสำเร็จได้ จะสังเกตได้ว่าหากมีคนใช้มารักษา ก็จะมีศรัทธาในตัวหลวงพ่อบุญชูมากกว่า และอยากให้หลวงพ่อบุญชูเป็นผู้รักษา ดังนั้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการรับเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย (การเหยียบซ่า) ของลูกศิษย์มาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เดิมจึงยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร

ภาคผนวก ง ผลของการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และผลของวิธีการวิเคราะห์
ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

1. ผลของการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
SCALE	328.7365	1220.3027	34.9328	71
Reliability Coefficients				
N of Cases	= 334.0	N of Items = 71		
Alpha =	.9402			

2. ผลของวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

Descriptive Statistics				Variables Entered/Removed			
	Mean	Std. Deviation	N	Mode	Variables Entered	Remove	Metho
TTT	3.8247	.5623	334	1		d	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter
LD1	4.29	.68	334		EM		←
LD5	4.44	.63	334	2			Probability-of-F-to-remov
LD7	4.35	.67	334				≥
LD8	4.32	.66	334	2			Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter
LD9	4.20	.72	334		LD1		←
LD10	4.20	.71	334				Probability-of-F-to-remov
LD11	4.10	.71	334	1			≥
OBH1	4.29	.72	334	3			Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter
OBH2	4.20	.65	334		EM		←
OBH3	4.21	.68	334				Probability-of-F-to-remov
OBH4	4.37	.65	334	6			≥
OBH5	4.12	.74	334				Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter
OBH6	4.14	.76	334	4			←
OBH7	4.15	.69	334		LD		←
OBH8	4.21	.71	334	5			Probability-of-F-to-remov
EM1	4.05	.73	334				≥
EM2	4.18	.68	334	5			Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter
EM3	4.18	.67	334				←
EM4	4.21	.63	334				Probability-of-F-to-remov
EM5	4.32	.63	334				≥
EM6	4.19	.70	334		LD		←
EM7	4.14	.71	334	1			Probability-of-F-to-remov
EM8	4.21	.66	334				≥
EM9	4.05	.72	334				Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter
EM10	4.03	.67	334				←
EM11	4.24	.66	334				Probability-of-F-to-remov

a Dependent Variable: TTT

Model Summary^f

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.639 ^a	.409	.407	.4331	.409	229.285	1	332	.000	
2	.683 ^b	.466	.463	.4119	.058	35.940	1	331	.000	
3	.709 ^c	.502	.498	.3985	.036	23.730	1	330	.000	
4	.720 ^d	.518	.513	.3925	.016	11.101	1	329	.001	
5	.726 ^e	.526	.519	.3899	.008	5.512	1	328	.019	1.680

a. Predictors: (Constant), EM2

b. Predictors: (Constant), EM2, LD11

c. Predictors: (Constant), EM2, LD11, EM6

d. Predictors: (Constant), EM2, LD11, EM6, LD5

e. Predictors: (Constant), EM2, LD11, EM6, LD5, LD1

f. Dependent Variable: TTT

ANOVA^f

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	43.004	1	43.004	229.285	.000 ^a
	Residual	62.268	332	.188		
	Total	105.272	333			
2	Regression	49.102	2	24.551	144.678	.000 ^b
	Residual	56.169	331	.170		
	Total	105.272	333			
3	Regression	52.871	3	17.624	110.985	.000 ^c
	Residual	52.401	330	.159		
	Total	105.272	333			
4	Regression	54.581	4	13.645	88.562	.000 ^d
	Residual	50.691	329	.154		
	Total	105.272	333			
5	Regression	55.419	5	11.084	72.924	.000 ^e
	Residual	49.853	328	.152		
	Total	105.272	333			

a. Predictors: (Constant), EM2

b. Predictors: (Constant), EM2, LD11

c. Predictors: (Constant), EM2, LD11, EM6

d. Predictors: (Constant), EM2, LD11, EM6, LD5

e. Predictors: (Constant), EM2, LD11, EM6, LD5, LD1

f. Dependent Variable: TTT

Coefficients ^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.610	.148		10.871	.000
	EM2	.530	.035	.639	15.142	.000
	LD11					
	EM6					
	LD5					
	LD1					
2	(Constant)	1.251	.153		8.165	.000
	EM2	.381	.041	.460	9.199	.000
	LD11	.239	.040	.300	5.995	.000
	EM6					
	LD5					
	LD1					
3	(Constant)	1.013	.156		6.492	.000
	EM2	.272	.046	.328	5.903	.000
	LD11	.202	.039	.254	5.153	.000
	EM6	.202	.041	.250	4.871	.000
	LD5					
	LD1					
4	(Constant)	.732	.175		4.179	.000
	EM2	.233	.047	.281	4.978	.000
	LD11	.171	.040	.214	4.280	.000
	EM6	.195	.041	.241	4.755	.000
	LD5	.136	.041	.153	3.332	.001
	LD1					
5	(Constant)	.688	.175		3.928	.000
	EM2	.210	.048	.253	4.417	.000
	LD11	.141	.041	.177	3.409	.001
	EM6	.180	.041	.223	4.388	.000
	LD5	.105	.043	.118	2.473	.014
	LD1	.106	.045	.129	2.348	.019

a. Dependent Variable: TTT

Excluded Variables					Collinearity Statistics	
Model		Beta In t	Sig.	Partial Correlation	Tolerance	
1	LD1	.293	5.785	.000	.303	.633
	LD5	.224	4.747	.000	.252	.749
	LD7	.287	5.769	.000	.302	.658
	LD8	.264	5.209	.000	.275	.642
	LD9	.270	5.401	.000	.285	.657
	LD10	.260	5.361	.000	.283	.699
	LD11	.300	5.995	.000	.313	.644
	OBH1	.149	3.007	.003	.163	.705
	OBH2	.155	3.234	.001	.175	.757
	OBH3	.084	1.789	.075	.098	.799
	OBH4	.148	3.050	.002	.165	.736
	OBH5	.117	2.460	.014	.134	.777
	OBH6	.159	3.289	.001	.178	.742
	OBH7	.189	3.643	.000	.196	.639
	OBH8	.182	3.619	.000	.195	.676
	EM1	.189	3.192	.002	.173	.493
	EM3	.147	2.234	.026	.122	.405
	EM4	.128	2.547	.011	.139	.697
	EM5	.307	5.226	.000	.276	.480
	EM6	.301	5.748	.000	.301	.592
	EM7	.227	4.137	.000	.222	.563
EM8	.191	3.925	.000	.211	.718	
EM9	.210	4.480	.000	.239	.764	
EM10	.194	3.961	.000	.213	.709	
EM11	.156	2.930	.004	.159	.611	
2	LD1	.207	3.871	.000	.208	.540
	LD5	.164	3.486	.001	.188	.701
	LD7	.191	3.485	.001	.188	.520
	LD8	.165	2.992	.003	.162	.520
	LD9	.153	2.596	.010	.141	.457
	LD10	.158	2.918	.004	.159	.537
	LD11					
	OBH1	.108	2.251	.025	.123	.689
	OBH2	.093	1.958	.051	.107	.712
	OBH3	.045	1.001	.318	.055	.782
	OBH4	.092	1.939	.053	.106	.703
	OBH5	.022	.445	.656	.024	.677
	OBH6	.085	1.742	.083	.095	.679
	OBH7	.097	1.822	.069	.100	.564
	OBH8	.117	2.335	.020	.127	.635
	EM1	.124	2.137	.033	.117	.472
	EM3	.080	1.239	.216	.068	.391
	EM4	.077	1.571	.117	.086	.673
	EM5	.232	3.946	.000	.212	.447
	EM6	.250	4.871	.000	.259	.571
	EM7	.168	3.104	.002	.168	.538
EM8	.128	2.633	.009	.143	.672	
EM9	.136	2.826	.005	.154	.685	
EM10	.120	2.412	.016	.132	.646	
EM11	.050	.900	.369	.049	.528	
3	LD1	.171	3.239	.001	.176	.526
	LD5	.153	3.332	.001	.181	.698

	LD7	.150	2.771	.006	.151	.505
	LD8	.123	2.256	.025	.123	.505
	LD9	.059	.956	.340	.053	.397
	LD10	.102	1.882	.061	.103	.506
	LD11					
	OBH1	.034	.677	.499	.037	.607
	OBH2	.032	.656	.512	.036	.654
	OBH3	.005	.123	.902	.007	.754
	OBH4	.028	.570	.569	.031	.640
	OBH5	-.026	-.541	.589	-.030	.649
	OBH6	.048	1.013	.312	.056	.661
	OBH7	.041	.762	.446	.042	.533
	OBH8	.041	.794	.427	.044	.562
	EM1	.051	.872	.384	.048	.436
	EM3	-.025	-.382	.703	-.021	.346
	EM4	.007	.134	.893	.007	.610
	EM5	.111	1.599	.111	.088	.314
	EM6					
	EM7	.050	.816	.415	.045	.401
	EM8	.022	.415	.679	.023	.518
	EM9	.070	1.425	.155	.078	.616
	EM10	.054	1.071	.285	.059	.589
	EM11	-.069	-1.179	.239	-.065	.439
4	LD1	.129	2.348	.019	.129	.477
	LD5					
	LD7	.084	1.378	.169	.076	.393
	LD8	.069	1.206	.229	.066	.445
	LD9	-.019	-.292	.770	-.016	.342
	LD10	.033	.564	.573	.031	.418
	LD11					
	OBH1	-.017	-.331	.741	-.018	.552
	OBH2	-.016	-.319	.750	-.018	.599
	OBH3	-.042	-.907	.365	-.050	.688
	OBH4	-.035	-.673	.501	-.037	.556
	OBH5	-.060	-1.243	.215	-.068	.623
	OBH6	.013	.262	.794	.014	.625
	OBH7	.006	.108	.914	.006	.512
	OBH8	-.010	-.181	.857	-.010	.513
	EM1	.054	.934	.351	.051	.436
	EM3	-.024	-.368	.713	-.020	.346
	EM4	.005	.096	.924	.005	.610
	EM5	.106	1.563	.119	.086	.314
	EM6					
	EM7	.039	.645	.519	.036	.400
	EM8	-.015	-.270	.787	-.015	.496
	EM9	.049	.990	.323	.055	.604
	EM10	.053	1.055	.292	.058	.588
	EM11	-.068	-1.172	.242	-.065	.439
5	LD1					
	LD5					
	LD7	.057	.926	.355	.051	.376
	LD8	.040	.674	.501	.037	.420
	LD9	-.041	-.621	.535	-.034	.335
	LD10	.001	.015	.988	.001	.395
	LD11					
	OBH1	-.019	-.369	.713	-.020	.552
	OBH2	-.012	-.236	.813	-.013	.598

OBH3	-.042	-.907	.365	-.050	.688
OBH4	-.054	-1.045	.297	-.058	.543
OBH5	-.055	-1.145	.253	-.063	.622
OBH6	.022	.453	.651	.025	.621
OBH7	-.001	-.023	.982	-.001	.510
OBH8	-.012	-.226	.821	-.013	.513
EM1	.037	.630	.529	.035	.428
EM3	-.036	-.549	.583	-.030	.345
EM4	.003	.060	.952	.003	.610
EM5	.079	1.140	.255	.063	.303
EM6					
EM7	.025	.416	.678	.023	.396
EM8	-.014	-.257	.798	-.014	.496
EM9	.045	.917	.360	.051	.604
EM10	.074	1.470	.143	.081	.573
EM11	-.069	-1.206	.229	-.067	.438

- a Predictors in the Model: (Constant), EM2
- b Predictors in the Model: (Constant), EM2, LD11
- c Predictors in the Model: (Constant), EM2, LD11, EM6
- d Predictors in the Model: (Constant), EM2, LD11, EM6, LD5
- e Predictors in the Model: (Constant), EM2, LD11, EM6, LD5, LD1
- f Dependent Variable: TTT

Casewise Diagnostics^a

Case Number	Std. Residual	TTT
40	-3.312	3.11
50	-3.274	2.06
113	-3.746	2.09
121	-3.159	2.57
140	3.345	4.51
274	-3.312	3.11
284	-3.274	2.06

a. Dependent Variable: TTT

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	2.3108	4.4039	3.8247	.4079	334
Residual	-1.4605	1.3042	-3.0847	.3869	334
Std. Predicted Value	-3.711	1.420	.000	1.000	334
Std. Residual	-3.746	3.345	.000	.992	334

a. Dependent Variable: TTT